

# NEKROLOG

## Za prof. JUDr. Jozefem Klimkem, DrSc. (10. 2. 1942–24. 1. 2021)

Ohlédnutí poněkud osobní

Ladislav Vojáček\*

Dolehla na mne těžká povinnost, které se však nemohu, ale hlavně nechci zříct: napsat o člověku, který před necelými třiceti lety rázně vstoupil do mého života a s nímž jsem v následujících letech strávil spoustu příjemných, a – i když to zní nepatřičně obřadně – pro mne nesmírně obohacujících a důležitých chvil. A který tu už bohužel není.

Jozef Klimko, rodák z Prievidze, byl válečné dítě. Narodil se jako nejmladší ze tří sourozenců manželům Emě (\*1898) a Jozefovi (\*1896) Klimkovým. Maminka byla učitelkou, otec pracoval v železničním nákladním skladu. Život Klimkovy rodiny rázně rozvratily tragické události čtyřicátých let, kdy nejdříve v roce 1944 zemřel Jozefův bratr Stanislav a v letech 1948 a 1949 krátce po sobě i oba jeho rodiče. O sirotky Terezii a Jozefa se pak starala jejich teta, tehdy již důchodkyně. Jozef podle vlastních vzpomínek trávil většinu času v celodenní družině. Jistě to bylo právě těžké dětství, které v něm probudilo touhu tvořit a budovat a naučilo jej nevzdávat se ani ve zdánlivě beznadějných situacích.

Středoškolská studia nadaný hoch absolvoval v Prievidzi. Na jeho intelektuální vývoj měl v té době velký vliv rodinný přítel, známý slovenský chirurg, autor řady filozofických a beletristických děl MUDr. Pavol Strauss. Z vlastní zkušenosti vím, že s jeho rodinou – zejména synem a vnučkou – udržoval kontakt až do nedávné doby. Po skončení školy krátce pracoval jako lesní dělník a pak v hliníkárně v Žiari nad Hronom. Už v roce 1960 se však imatrikuloval na Právnické fakultě v Bratislavě, kterou úspěšně ukončil v roce 1965. Zájem o historii a výborné studijní výsledky mu zajistily místo asistenta na tamní Katedře dějin státu a práva. V následujícím roce nastoupil do externí aspirantury, kde jej nejdříve vedl prof. Martin Vietor a po jeho nuceném odchodu z fakulty doc. Leonard Bianchi. Jeho kontakt s fakultou nenarušila ani základní vojenská služba, neboť ji v letech 1966 až 1967 absolvoval na Vojenském obvodním soudě v Bratislavě. Titul kandidáta věd získal v roce 1977 a rok nato se stal docentem v oboru dějiny státu

\* Prof. JUDr. Ladislav Vojáček, CSc., Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Department of the History of the State and Law, Faculty of Law, Masaryk University, Brno / E-mail: Ladislav.Vojacek@law.muni.cz

a práva. Jeho odborné aktivity se nekoncentrovaly jen na fakultu. Jako tajemník působil též v právněhistorické sekci Slovenské historické společnosti SAV.

J. Klimko se na katedře soustředil na problematiku československých právních dějin. Podílel se na tvorbě učebních pomůcek a publikoval například v Právnických štúdiách nebo v Právněhistorických studiích. Monograficky debutoval prací *Slovenská republika rád: Pokus o socialistickú štátnosť* (1979). Pak svou pozornost obrátil k problematice vývoje československých státních hranic. Výsledkem se staly práce *Vývoj územia Slovenska a utváranie jeho hraníc* z roku 1980 a *Politické a právne dejiny hraníc predmnichovskej republiky (1918–1938)* z roku 1986. Na základě studia materiálů v západoněmeckých archivech napsal práci *Tretia ríša a ľudácky režim na Slovensku* (1986). Dlouhodobý studijní pobyt absolvoval též ve Würzburgu a na pařížské Sorbonně, kde se zaměřil na výzkum problematiky jednání pařížské mírové konference, resp. zejména na otázky spojené se stanovením československých hranic.

Začátkem sedmdesátých let se J. Klimko oženil s právničkou a „tanečnicou z Lúčnice“ Hanou, která se profesně věnovala problematice právní ochrany životního prostředí. Inicioval vytvoření stavebního družstva a spolu s přáteli si svépomocí vybudovali bytový dům na Slavíně. Syn Jozef vystudoval práva a pracuje jako advokát.

Plně uplatnit tvůrčí potenciál a organizační schopnosti profesoru Klimkovi umožnily politické změny roku 1989. Nelze však nezmínit, že jeho četné aktivity jej zároveň začaly odvádět od bádání v oboru. V prosinci 1989 se stal proděkanem, rok nato získal profesuru a titul doktora věd, stal se členem Slovenské komise pro udělování vědeckých hodností, dvakrát působil jako velvyslanec Slovenské republiky v Rakousku, po prvním návratu z Vídně po jistou dobu vedl katedru na PraF UK, stal se spoluzakladatelem a v roce 2008 krátce i rektorem Bratislavské vysoké školy práva (dnes Panevropské vysoké školy), usiloval o založení Goetheho univerzity, budoval tenisový oddíl Slávia Právnik... Pracoval v redakčních radách Právneho obzoru a Právněhistorických studií. Po skončení svého působení na PEVŠ se v roce 2017 vrátil na PraF UK, kde se zaměřil na podporu kvalifikačního růstu mladých právních historiků a romanistů.

Slíbil jsem „ohlédnutí poněkud osobní“ a začnu jej banálním, ale hluboce pravdivým konstatováním, že v životě člověka je potencionálně důležitý každý okamžik. V každém se může změnit jeho osud – a v některých se tak skutečně stane. Pro mne se takovým zlomovým okamžikem stal červencový den roku 1992, kdy mi prof. Klimko tlumočil nabídku, abych se přihlásil do konkurzu na uvolněné místo na bratislavské katedře.

Bez ohledu na tehdejší situaci (shodou okolností právě v den, kdy jsem přijel do Bratislavy, aby mi prof. Florián Sivák a prof. Klimko vyložili, co od potencionálního člena katedry očekávají, ve Slovenské národní radě slavnostně vyhlašovali Deklaraci o svrchovanosti Slovenské republiky) jsem bratislavskou nabídku bez váhání akceptoval. Po úspěšném konkurzu jsem pak začal dojíždět do ještě československé, ale brzy už jen slovenské

Bratislavy. Prof. Klimko se mne tam ujal jako svého žáka. Na fakultě, ale i v pohostinnějším prostředí, jsme si povídali o tom, co právě píš, o dějinách, politice, životě, ... Pomohl mi získat stipendium na studijní pobyt v Augsburgu. Bral mne s sebou na některé své schůzky, a tak jsem se seznamoval s řadou nových tváří, případně tváří dříve známých jen z televizní obrazovky. Jezdili jsme spolu na tenisové kurty Slávie Právnik, navštěvovali jeho přátele, ve Sv. Petri chutnali dobré víno. Ale také jsme jeli do Maďarska pro léky pro jeho nemocného syna.

Láká to, vzpomínky se vynořují jedna za druhou, ale uzavřu tuto osobní pasáž konstatováním, že prof. Klimko se mi pro následující léta stal nejen starostlivým mentorem, ale brzy i blízkým přítelem. Intenzita našeho vztahu pochopitelně nebyla vždy stejná, zejména když jsem někdy v polovině minulého desetiletí přestal do Bratislavy jezdit pravidelně. Kdykoliv jsem však navštívil Bratislavu, vždy jsme si našli chvíli, abychom se potkali a popovídali si. Profesorovi jsem jeho péči snad alespoň zlomkem vynahradil tím, že jsem s organizační pomocí jeho syna editoval počtu k jeho 70. narozeninám.

Ještě jeden rys osobnosti prof. Klimka bych nechtěl opomenout. Jako člověk se zkušeností diplomata své postoje často vyjadřoval symbolickými gesty. Svým způsobem bylo takovým gestem i mé přijetí do Bratislavy: rozpadal se československý stát a v Bratislavě na fakultu přijali Čecha. Podobně symbolické bylo zorganizování posledního československého setkání kateder na bratislavském Dražďaku. Planoucí vášně a zarputilost velická z konce roku 1992 způsobily, že se moc nepovedlo, ale na symbolice toho okamžiku to nic nemění. A byl to zase on, kdo brzy zorganizoval už mezistátní setkání slovenských a českých právních historiků a romanistů.

V kontextu toho, co se v neděli 24. ledna stalo, vidím jako silné gesto i drobnou příhodu z mé poslední služební cesty na Slovensko, kdy jsme se setkali naposled. V polovině června minulého roku jsem si fotil materiály v bratislavském univerzitním archivu na Starých Gruntech. Před mým odjezdem jsme se s profesorem tradičně sešli na fakultě. Ještě s romanistou a dnes již profesorem Róbertem Brtkem jsme seděli v profesorově bývalé pracovně. Napadlo mne, když mám fotoaparát, že si bratislavské kolegy vyfotím. Róbert se pak nabídl, že vyfotí i nás dva. Přemístil jsem se do jeho křesla vedle prof. Klimka. Když jsem se pohodlně usadil s rukama na opěrkách, profesor k mému překvapení pevně uchopil mou ruku a zvedl ji do poněkud nepřírozené polohy. Přiznám se, že mne to v té chvíli rozesmálo – vzpomněl jsem si na funkcionáře na tribuně při prvomájových oslavách. Teď mne ta fotografie neskutečně dojíhá a jsem velmi rád, že se stala i součástí Výroční zprávy Katedry dějin státu a práva za rok 2020.

Na starých slunečních hodinách se často skvěl nápis: *Omnes vulnerant, ultima necat.* / *Všichni zraňují, poslední zabíjí.* Ani ta poslední hodina však naštěstí nedokáže zabít to, co zůstává v mysli a v srdci rodiny a přátel – a těch měl prof. Klimko nespočet.